

МОЛИЕР ПСИХЕЯ ТРАГЕДИЯ БАЛЕТ

Превод от френски: Паисий Христов, 2021

chitanka.info

ДЕЙСТВАЩИ ЛИЦА

Юпитер

Венера

Амур

Егиалия, Фаена — грации

Психея

Царят — баща на Психея

Аглавра, Кидипа — сестри на Психея

Клеомен, Агенор — принцове, влюбени в Психея

Зефир

Ликас

Речният бог

ПРОЛОГ

Предната част на сцената представлява поляна, а в дъното се издига скала с процеп в нея, през който в далечината се вижда морето. В средата на сцената се появява Флора, придружена от бога на дърветата и плодовете Вертумний и от бога на водите Палемон. Всеки от тях води група божества: след единия вървят дриади и сивани, а след другия — речни божества и наяди.

Със своята песен Флора приканва Венера да слезе на земята.

ФЛОРА

Войните свършиха най-сетне:
най-силният и храбър цар
след своите подвизи несметни
мир на земята дал е в дар.

5 Слезни при нас, прославена богиньо
на любовта, и светли дни дари ни!

Вертумний и Палемон заедно с придружаващите ги земни и водни божества (дриади, сивани и наяди) пригласят хорово на Флора.

ХОРЪТ

Безмерен мир ни радва духовете,
играем волно и се веселим,
и своето ликуване дължим
10 на най-великия между царете!
Слезни при нас, прославена богиньо
на любовта, и светли дни дари ни!

Влиза балет, съставен от две дриади, четири сивани, две речни божества и две наяди. След това Вертумний и Палемон, пеейки, изпълняват следния диалог:

ВЕРТУМНИЙ

Предайте се, о, коравосърдечни

красавици! Защо да ви е жал?

ПАЛЕМОН

15 Царицата на красотата вечна
любов ще вдъхне в земния ви дял.

ВЕРТУМНИЙ

Щом нещо е красиво, но студено,
то никого, уви, с любов не сгрява.

ПАЛЕМОН

Красивото привлича несъмнено,
20 но добрината всъщност ни пленява.

Всички заедно повтарят последните стихове.

Красивото привлича несъмнено,
но добрината всъщност ни пленява.

ВЕРТУМНИЙ

Амур дано прониже ни с метежни

стрели — все някак ще ги изтърпим.

ПАЛЕМОН

25 Кому ли нужно е сърце без нежност?
За мене тоз недъг е непростим.

ВЕРТУМНИЙ

Щом нещо е красиво, но студено,
то никого, уви, с любов не сгрява.

ПАЛЕМОН

30 Красивото привлича несъмнено,
но добрината всъщност ни пленява.

ФЛОРА отговаря на диалога на Вертумний и Палемон с менует,
а в това време другите божества танцуват.

Не се хвали
със мъдрост ти,
не любиш ли,
докле си млад!
35 Не се хич май,
а опознай
насладите в тоз свят,
че мъдростта
на младостта
40 е в тоя принцип свят.
Амур весден
държи ни в плен
и според мен,
повярвайте, не бива
45 във никой час
Амур у нас
да среща съпротива,
че под властта
на любовта
50 духът крила добива!

*Венера, придружена от своя син Амур и от двете грации Егиалия и Фаена, се спуска от
небето с огромна колесница. Земните и речните божества подеват своите песни и танци, за
да засвидетелстват радостта, която изпитват, виждайки приближаващата се Венера.*

ХОРЪТ НА ВСИЧКИ ЗЕМНИ И РЕЧНИ БОЖЕСТВА

Безмерен мир ни радва духовете,
играем волно и се веселим,
и своето ликуване дължим
на най-великия между царете!
55 Слезни при нас, прославена богиньо
на любовта, и светли дни дари ни!

ВЕНЕРА, в колесницата си

Не ме прославяйте със тия волни песни,

не съм заслужила такава висша чест.
По-редно ще е тез приветствия чудесни
60 да ги отправите към друга прелест днес.
Отдавнашен е обичаят
да съм ухажвана навред,
но всичко следва своя ред —
дойде и за Венера краят.
65 Уви, днес хората решават
от друга да се възхищават.
Измести ме красивата Психея —
възторгва се вселената от нея.
В немилост съм сега, душата ми е свита,
70 макар че някои все още ме зачитат.
Но мнозинството е решило несъмнено
коя от двете е със повече заслуги —
от много грации се виждах оградена,
със грижи и любов те щедро ме дариха,
75 а пък сега, уви, до мене няма други
освен тез двете — те над мене се смилиха
и затова ме придружиха.
Сърцето ми дано една обител тиха
намери посред тоз потискащ мрак и там
80 да скрие своята скръб и своя срам!

Флора и другите божества се оттеглят, а Венера и придружаващите я слизат от колесницата.

ЕГИАЛИЯ

Богиньо, ти си тъй потънала в тъга,
че чудим се какво да сторим:
от почит е добре да помълчим сега,
ала дългът ни кара да говорим.

ВЕНЕРА

85 Спестете си съветите към мен,
че тоз момент е зле избран!
Пък и не казвайте, че беше прекален

гневът ми — той бе оправдан.
Такова тежко оскърбление
90 не беше ми нанасяно друг път,
но ще последва отмъщение,
ако ме боговете подкрепят!

ФАЕНА

Сравнена с нас, ти по̀ си прозорлива,
достойнствата си най-добре цениш
95 и според мен съвсем не ти отива,
Богиньо, чак така да се гневиш.

ВЕНЕРА

И тъкмо на това дължи се моят гняв —
по-лют е ударът, щом рангът по-висок е.
Но ако моят сан не бе тъй величав,
100 не бих усетила таз болка тъй дълбоко.
Та аз на Юпитер съм дъщеря,
а моят син е бог на любовта;
та аз родих се чар навред да възцаря,
да няма ни една несбъдната мечта;
105 та аз ликувах, че мнозина с ясен глас
отправят благослов към моя свят олтар;
та аз от памтивека имам власт
над целия всемир, над всяка жива твар;
удостоена бях със приз за красота
110 във спор със две богини свършени,
а смъртна някаква днес има наглостта
да спори за правата ми свещени!
Безумният инат дотам отиде чак,
че със девойка земна ме сравняват
115 и съм принудена безспир да слушам как
у нея ред достойнства подчертават
и как твърдят мнозина не от вчера,
че тя е по-красива от Венера!
Как бих търпяла, щом така ме унижават?!

ЕГИАЛИЯ

120 Какво да чакаме от хора своеволни,
освен сравнения обидни?

ФАЕНА

Те хвалят пошлостта, а личности най-видни
очернят със нападки долни.

ВЕНЕРА

Но тез жестоки думи срещу мене
125 възмездие са за Юнона^[1] и Палада^[2],
които бяха смъртно уязвени,
че аз получих ябълка в награда!
Злорадстват те, че тровят ме бедите,
избухват час по час в ехиден смях,
130 вторачено ме гледат във очите,
за да открият смут във тях,
и безподобна болка ме пробожда,
като че ли им чувам завистта:
„Хвали, Венеро, своята красота
135 и вярвай, че ни превъзхождаш,
защото днес светът уверено твърди,
че с чар над теб блести една девойка земна.“
Това е удар с нож във моите гърди,
това е болка всеобемна!
140 Злорадството на тез съпернички надменни
по-тежки прави моите беди.
Ако в мен, сине мой, си имал нявга вяра,
ако към мен изпитваш милост ти,
ако усещаш как страдание без мяра
145 на майка ти сърцето днес гнети
(на таз, която все била ти е закрила),
честта ѝ безрезервно защити,
като използваш цялата си сила:
със своите стрели ти пронижи Психея,
150 така че мойта мъст да сполети и нея!
Сразяващ удар за да нанесеш,

ще трябва най-отровната стрела
за случая да избереш,
та от гнева ти да не би могла
155 да се спаси тя и за наказание
да пламне от любов, любов до отчаяние,
по най-ужасното на този свят създание...
Най-лошото дано да ѝ се случи —
любов в ответ да не получи!

АМУР

160 Та кой не се стреми Амур да zlepоставя?
Безбройни грехове приписват ми отвред,
по мой адрес нелепости безчет
наляво и надясно се разправят.
Но аз ще проявя заради тебе воля...

ВЕНЕРА

165 Недей отказва, щом аз, майка ти, те моля,
и вместо да умуваш, уточни
кога ще отмъстиш, затуй че опетнена
бе мойта чест, и тука се върни
едва когато бъда възмездена!

Амур отлита, а Венера и Грациите се оттеглят.

Сцената се превръща в площад на голям град: от двете страни се виждат дворци и къщи в различни архитектурни стилове.

---

[1] Юнона е богинята на раждането, брака, семейството, майчинството и жените в древния Рим. Еквивалент на гръцката Хера. Б. пр. ↑

[2] Палада в древногръцката митология е млечна сестра на богинята Атина. Дъщеря е на Тритон. Убита е случайно от Атина още като дете. Според една от легендите това е послужило за епитет на Атина Палада — богинята на мъдростта, занаятите и военните стратегии. Б. пр. ↑

ПЪРВО ДЕЙСТВИЕ

ПЪРВА СЦЕНА

Аглавра, Кидипа

АГЛАВРА

170 Ако си болките със теб не споделим,
те, сестро, по ще ни болят.

Затуй сърцата си предлагам да сближим,
та те взаимно да се утешат.

Със тебе сме сестри и по несрета,

175 проблемът ни един ще се окаже,
тез болки можем да ги смесим даже
и от еднакъв гняв обзети,

да дигнем, възмутени, глас високо
срещу Съдбата подла и жестока.

180 Дали една фаталност непозната
обърка ни тъй, сестро, съдбините,
че всичко живо в необята

възславя на сестра ни красотите,
а никой принц не се прехласна

185 по нас? Ах, колко е ужасно
да наблюдаваш как се покоряват
на нея всички с почитание
и въпреки че все край нас минават,
на нас да не обръщат хич внимание!

190 Какво да радва нашите очи,
в какво пред боговете съгрешихме,
какво ни тъй обезличи,
та досега не покорихме

възлюбени сърца с възвишена наслада?

195 На другите ли само те се падат?
Сестрице, има ли по-тягостна немилост?
Днес никой не ни тачи прелестта,
а пък Психея си е присвоила

на цял куп ухажори почитта!

КИДИПА

200 Да, сестро моя, таз съдба несправедлива
нас може до полуда да докара.
Та има ли беда по-тъжна, по-горчива
от тази, дете се на нас стовари?

АГЛАВРА

И аз усещам, че сълзите ми напират,
205 че за душата ми мир вече няма.
Срещу такова зло как сили се намират?
А мъката ми е така голяма,
че все преследва ме триумфът на Психея
и чак ме хваща срам. Ти имаш ли идея
210 как дръзкият ѝ лик не дава ми покой,
как нощем не заспивам дълго време,
как щом от него дрямка отърве ме,
в съня ми се явява мигом той
и пак успява да обземе
215 съзнанието ми — насън изкрясквам
и неминуемо се стряскам.

КИДИПА

Във думите, които произнасяш,
аз виждам своя образ отразен
и те буквално се отнасят
220 за туй, което става с мен.

АГЛАВРА

Предлагам да помислим по въпроса
в какво се крие чарът ѝ, ей богу?
Каква е тайната му и защо са
очите ѝ харесвани тъй много?
225 С какво ли тя сърцата покорява,
с какво в тях предизвиква страст?
Та красотата дава ли ѝ право

над другите да има толкоз власт?
Е, да, тя хубава е и е млада —
230 това не ще оспорим на Психея.
Но следва ли, че прелестта ни спада
от факта, че по-стари сме от нея?
За присмех ли са ни лицата?
Та малко поне чар не е ли
235 скрит в погледа ни, в тена и в снагата,
тъй че поклонници да си спечелим?
Ти знаеш, че държа на твойто мнение,
и искам откровена да си с мене —
нима е нейното телосложение
240 от моето по-съвършено
и във какво конкретно отношение
аз ѝ отстъпвам несъмнено?

КИДИПА

Да ѝ отстъпваш ти? Я без такива!
При вчерашния лов се вгледах придирчиво
245 и в двете ви и, без да те лаская,
най-искрено ще ти призная,
че ти ми се видя далече по-красива.
И аз желала бих да споделиш с мен честно
дали не си въобразявам,
250 че съм устроена да мога все пак лесно
сърца да покорявам.

АГЛАВРА

Да, сестро, несъмнено имаш ти
туй, дето силна страст възпламенява;
тъй всяко твое действие блести,
255 че даже ти се възхищавам:
така са явни твоите красоти,
че мъж да съм, аз твой поклонник ставам!

КИДИПА

Защо тогаз пред нас я предпочитат,

защо ли взорът ѝ извиква възхищение,
260 а никой прелестта ни не зачита,
не буди тя въздишки и копнение?

АГЛАВРА

За сведение дамите твърдят,
че най-посредствен чар откриват у Психея,
и аз разбрах защо се тъй тълпят
265 поклонници около нея.

КИДИПА

И в моя ум върти се мисълта,
че на мистерия тоз факт дължи се;
това, че куп сърца възпламенява тя,
не е природен дар — изобщо не лъжи се.
270 Тук тесалийското изкуство има пръст —
изглежда някой чародей чевръст
придал ѝ е измамна красота.

АГЛАВРА

А според мене чарът, със който тя пленява
сърцата, другаде е скрит:
275 той е във нейния приветлив вид,
в усмивката, която покорява,
във погледа ѝ, с доброта пропит,
в това, че всекиму ръка подава
и радости на всички обещава.
280 На нашта слава времето отмина,
за благородството и гордостта
сега припомнят си малцина
а пък на влюбените верността
на изпитание не се подлага.
285 Това ни гордостта болезнено засяга,
но този век отпрати я в забвение
и ни остави само участта
на нечий мъжки врат да виснем с омерзение.

КИДИПА

Наистина умът ти по-добре
290 успял е в тази тайна да прозре.
Най-важно бе за нас доброто поведение,
но кандидатите то настрани държеше,
грешехме, че най-много се ценеше
моминската ни чест и знатното рождение.
295 Мъжът очаква от жената в наше време
усмивки, смях — не обич всеотдайна.
И затова Психея ни отнема
любовниците — в туй е цялата й тайна.
Със времето във крак ще трябва да вървим
300 и да ценим годините си млади.
Със стария морал не се ли разделим,
той все ще ни лишава от наслади.

АГЛАВРА

Съгласна съм със теб и мисля, че ще можем
тозчас идеята ти да приложим
305 към принцовете, дето се явяват
последни. Сестро, те ме заплениват.
Видя ли как добре е всеки сложен?

КИДИПА

О, да. Та те са толкова чудесни,
че аз... Какво изящество телесно!

АГЛАВРА

310 Защо любов от тях, без риск за нашта чест,
да не получим? Тъй изящни те са!

КИДИПА

Така е. Всяка прелестна принцеса
сърцето си отдала би им днес.

ВТОРА СЦЕНА

Клеомен, Агенор, Аглавра, Кидипа

АГЛАВРА

А, ето ги. Виж само как изглеждат.

315 И двамата в мен будят възхищение.

КИДИПА

Какви лица, какви одежди!

Съгласна съм със твойто мнение.

АГЛАВРА

Ах, принцове, защо от нашата поява
смутихте се? Нима тук нищо не ви спира?

КЛЕОМЕН

320 Разбрали бяхме, че тъдява
принцесата Психея се намира.

АГЛАВРА

Известен чар не виждате ли вие
по тез места, макар и да я няма?

АГЕНОР

Не спорим, че цари тук красота голяма,
325 но ние искаме Психея да открием.

КИДИПА

Навярно нещо неотложно
ви кара да я търсите навред.

КЛЕОМЕН

Наистина, защото без нея е възможно

животът ни на зле да тръгне занапред.

АГЛАВРА

330 Ще си призная, че ако държим
да знаем всичко, май ще прекалим?

КЛЕОМЕН

Днес можем с вас да споделим все пак
туй, що, и без да щем, ще се узнае.
Когато нещо любовта касае,
335 да го опазим в тайна няма как.

КИДИПА

Разбрахме всичко: то се е видяло,
че двамата обичате Психея.

АГЕНОР

О, да, сърцата ни са в нейна власт изцяло
и своя плам държим да споделим със нея.

АГЛАВРА

340 Съвсем необичайно е това, че
съперници сте, пък другарство ви сближава.

КЛЕОМЕН

Да, рядко случва се, обаче
между добри приятели то става.

КИДИПА

Тук само тя ли е красавица? Какво
345 ви пречи, че са дамите различни?

АГЛАВРА

Сред доблестното дамско общество
тя само ли сърцата ви привлича?

КЛЕОМЕН

Щом пламне в теб любов, ти търсиш ли тогава
съвет, избираш ли кого да заобичаш?

350 Когато в обич другиму се вричаш,
ти питаш ли дали го заслужава?

АГЕНОР

Сърцето щом се на любов обрича,
възможност няма да избира,
а следва туй, което го привлича.

355 То няма нужда да разбира
защо обичано е и обича.

АГЛАВРА

На мен ми става тъжно на душата,
че затруднение изпитвате сега.

Обичате чаровница, която

360 ви вдъхва и надежда, и тъга,
ала сърцето й, уви, не изпълнява
това, което тя с очите обещава.

КИДИПА

Тя с пестеливи думи ще излъже
надеждата ви, че с любов ще ви дарява;

365 непостоянството си много бърже
ще прояви и все беди ще ви създава.

АГЛАВРА

Разбирайки, че сте достойни и сърцати,
скърбим, че таз любов ви води към провал,
а всеки би открил красавица, с която

370 щастливо своите дни би изживял.

КИДИПА

Затуй по-лесен избор направете,
приятелството си от любовта спасете;
безспорни качества откриваме във вас
и ако вземете съвет от нас,

375 сърцата си от зло ще отървете.

КЛЕОМЕН

Това ви щедро предложение
трогателна развързка обещава,
но жалко, че небесно повеление
от таз възможност ни лишава.

АГЕНОР

380 Стремите се да ни освободите
от любовта, която на изпит ни подлага.
Но щом приятелството не помага,
не виждам вие как ще ни спасите.

КИДИПА

Психея може би... Тя тъкмо приближава.

ТРЕТА СЦЕНА

Психея, Кидипа, Аглавра, Клеомен, Агенор

КИДИПА

385 Ах, сестро, радост днес на теб ще ти се случи.

АГЛАВРА

И твоят чар небивал ще получи
признание, каквото заслужава.

КИДИПА

Тез принцове на твоя чар са в плен —
удостои ги със внимание!

ПСИХЕЯ

390 Но аз не мисля, че дължат на мен
това си състояние.

Щом разговарят с вас във тоз момент,
те значи имат друго основание.

АГЛАВРА

Не сме дарени с красота такава,
395 че да събудим в тях особен интерес.
Те просто ни оказват чест
с туй, че споделят с нас какво ги притеснява.

КЛЕОМЕН

Пред дивния ви чар, госпожо мила, аз
ще ви направя днес нечувано признание;
400 с риск даже да умрат мнозина като нас
ще предизвикат с туй у вас негодувание.
Но вие сдържате гнева си в този час
и не прибегвате до наказание.

Тъй случи се, че още от детинство
405 приятелство голямо нас сближи ни —
под тежестта на дни и на години
по-здраво стана то и от роднинство.
От ударите на суровата съдба
и от страха пред смърт и изтезания
410 по-силни станахме в съвместната борба
и издържахме на върховни изпитания.
Приятелството ни, сред клюки и лъжи,
показа си жизнеността,
а днес налага се да издържи
415 проверката на любовта.
То устояло е на натиск многолетен
и се осланя на взаимно уважение;
молбата ни е днес да изберете
един от нас по свое усмотрение.
420 Ще бъде този избор от значение
за двама ни, но той не ще ни скара:
приятелството ни ще ни накара
земите си в едно да слеем
и заедно щастливо да живеем.

АГЕНОР

425 Със този избор бихте завладели
и двама ни, така че пламъка в душите
ведно с богатствата ни и земите
ще ви дарим, та с тях да ви спечелим.
За влюбените ни сърца ще бъде лесно
430 пред вашия баща да сторят този жест:
щастливецът ще има висша чест
на вас да поднесе тоз дар чудесен.
А другият не ще се чувства ощетен,
щом първом с него е въпросът уточнен.

ПСИХЕЯ

435 Тоз избор, който чакате от мен,
най-гордата душа доволна ще направи,

проблемът ви така ми се представи,
че трябва най-добре да бъде разрешен.
Приятелството ви, честта ви, любовта ви
440 във моите очи ви извисяват.
Кой тез достойнства би могъл да съпостави
с туй, на което се сърцата ви надяват?
Но ще призная, че сърдечното влечение
не е достатъчно — дългът ми повелява
445 да се съобразя със татковото мнение,
а и предимство на сестрите си аз давам.
Дори и всичко да зависеше от мен,
и двамата сте тъй достойни за внимание,
че съм изправена пред страшно колебание
450 и изборът ми е безкрайно затруднен.
Изгаряте по мен... Обаче как, ей Богу,
ще се надяваме на обич споделена,
щом две сърца за мен са прекалено много,
а пък едно за вас е малко? Несъмнено,
455 приятелството ви поддържа вашта вяра,
но то ще ме изложи на мъчение,
ако животът някак ме накара
към някого да чувствам съжаление.
О, принцове, повярвайте, че аз
460 ви предпочитам днес пред всеки друг.
Но как сърцето ми единия от вас
да избере, та той да стане мой съпруг?
На тоз, когото бих избрала най-невинно,
ще принеса във жертва своята нежност,
465 но другият ще сети неизбежно
несправедливост безпричинна.
Великодушни сте и двамата, обаче
единият ще си проkliна учаcтa
заради мен. Защо не сторите така, че
470 и двамата да сте щастливи в любовта?
Бъдете, принцове, достатъчно добри,
за да приемете от мен един съвет:
вземете моите две пленителни сестри

и с тях ще сте щастливи занапред.

475 Аз бих добавила, че много ги ценя
и връзката ви с тях ще улесня.

КЛЕОМЕН

За мене би било ужасно,
ако едно сърце остави
таз, дето то обича страстно,
480 със него дар на друг да прави!
На вас отдаваме си днес сърцата,
за да сте им навеки господар.
Но имайте, госпожо, добрината
да ги не давате на друга в дар.

АГЕНОР

485 За вашите сестри ще бъде горък срам,
обидно ще е те да вземат като дял
остатъците от един сърдечен плам,
плам, който преди туй за друга е горял.
Единствен първият любовен жар ти дава
490 възможността да си честит изцяло
и според мене всяка заслужава
сърце, за нея първом затуптяло.

АГЛАВРА

О, принцове, за мен е доста странно как
набързо се отказвате от нас.
495 Изчакайте да чуете все пак
какво пък ние мислим си за вас.
Сърцата ни не са тъй податливи чак,
че непременно за съпрузи да ви вземем.
А питате ли се дали ще ви приемем?

КИДИПА

500 Достатъчни са ни честта и гордостта,
че за сърцата ви с упорство да се борим.
Мечтаем си да ви спечелим любовта,

без никакви усилия да сторим.

ПСИХЕЯ

Аз мислех, че за вас, сестрици, туй е чест
505 и много бих желала да предваря...

ЧЕТВЪРТА СЦЕНА

Ликас, Психея, Аглавра, Кидипа, Клеомен, Агенор

ЛИКАС

Госпожо!

ПСИХЕЯ

Да?

ЛИКАС

Елате!...

ПСИХЕЯ

Ала къде?

ЛИКАС

При царя.

ПСИХЕЯ

Сред тази суетня какво да чакам днес?

ЛИКАС

След малко ще го разберете.

ПСИХЕЯ

За царя ли ми носиш лоша вест?

ЛИКАС

510 О, не за царя, не! За себе си мислете.

ПСИХЕЯ

Е, слава Богу, че не с царя, а със мен
е неприятност станала в този ден.

Какво се случи? Та кажи най-сетне!

ЛИКАС

Тоз, който ме изпрати тук, госпожо,
515 ще сподели със вас, каквото сметне
за нужно. Ах, и мене то тревожи!

ПСИХЕЯ

Сега ще разбере тревогата каква е.

ПЕТА СЦЕНА

Аглавра, Кидипа, Ликас

АГЛАВРА

Кажи какво е станало във двора,
ако забраната не ни касае?

ЛИКАС

520 Уви, за злото днес говорят много хора.
Оракулът подир поредното гадание
на царя довери ужасно предсказание.
Такива страшни думи той му каза,
че всяка като нож в душата му се врязва:

525 „Да се изключи всякаква идея
за предстояща сватба на Психея,
а в траурен кортеж на връх във планината
да бъде тя заведена и всички
обратно да се върнат, та самичка

530 съпруг да чака. Туй, по воля на Съдбата,
ще е чудовище със злостен взор неведом,
змей, пръскащ своята отрова вредом
и стряскащ в своя яд небето и земята.“

Предадох ви тези думи безпощадни

535 и ви оставям тук, пък вие преценете
защо със удари тъй злобни и тъй ядни
днес своя гняв над нас изливат боговете!

ШЕСТА СЦЕНА

Аглавра, Кидипа

КИДИПА

Ти, сестро, как прие вестта, че таз злина
тъй ненадейно е Психея сполетяла?

АГЛАВРА

540 А ти как срещаш тая новина?

КИДИПА

Ще си призная, че не ме е завладяла
все още горест непреодолима.

АГЛАВРА

Пък аз усещам в тоз момент, че има
в душата ми май нещо като радост.

545 Съдбата праща тук злина неизразима,
но със това доставя ни отрада.

ПЪРВА ИНТЕРМЕДИЯ

Сцената представлява страховити скали, а в дъното се вижда зловеща пещера. В това пустинно място трябва да бъде изоставена Психея, за да изчака осъществяването на предсказанието. Група покрусени хора се приближават, за да оплачат нейното злощастие. Част от тях са печални и изразяват мъката си чрез трогателни стенания и тъжни песни, а други засвидетелстват своята милост чрез танц, изпълнен с най-различни прояви на отчаяние.

РИДАНИЯ НА ИТАЛИАНСКИ,

изпълнявани от опечалена жена и двама отчаяни мъже.

ОПЕЧАЛЕНА ЖЕНА

Deh! piangete al pianto mio,
Sassi duri, antiche selve,
Lagrimate, fonti e belve
D'un bel voto il fato rio.

ПЪРВИ ОТЧАЯН МЪЖ

Ahi dolore!

ВТОРИ ОТЧАЯН МЪЖ

Ahi martire!

ПЪРВИ ОТЧАЯН МЪЖ

Cruda morte!

ВТОРИ ОТЧАЯН МЪЖ

Empia sorte!

ТРИМАТА

Che condanni a morir tanta beltà!
Cieli stelle, ahi crudeltà!

ВТОРИ ОТЧАЯН МЪЖ

Com' esser puô fra voi, o Numi eterni,
Chi voglia estinta una beltà innocente?
Ahi! che tanto rigor, Cielo inclemente,
Vince di crudeltà gli stessi Inferni.

ПЪРВИ ОТЧАЯН МЪЖ

Nume fiero!

ВТОРИ ОТЧАЯН МЪЖ

Dio severo!

ЗАЕДНО

Perchè tanto rigor
Contro innocente cor?
Ahi! sentenza inudita
Dar morte a la beltà, ch'altrui dà vita.

ОПЕЧАЛЕНА ЖЕНА

Ahi ch'indarno si tarda,
Non resiste a li Dei mortale affeto,
Alto impero ne sforza,
Ove commanda il Ciel, l'huom cede a forza.

Риданията са прекъсвани от балет, включващ осем опечалени участници.

РИДАНИЯТА НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК:

ОПЕЧАЛЕНА ЖЕНА

Редом със мене горко плачете,
чуки гранитни, хълми гористи,
сълзи ронете, извори чисти,
550 че от Съдбата този обет е!

ПЪРВИ ОТЧАЯН МЪЖ

Ах, каква мъка!

ВТОРИ ОТЧАЯН МЪЖ

Каква печал!

ПЪРВИ ОТЧАЯН МЪЖ

Смърт безпощадна!

ВТОРИ ОТЧАЯН МЪЖ

Орис злорадна!

ТРИМАТА

555 С гибел грозейки таз красота,
ти си показваш жестокостта!

ВТОРИ ОТЧАЯН МЪЖ

О, богове, кому от вас допада
таз дивна красота да погребете
с жестокост? О, безмилостно Небе,
560 такава не се среща и във ада!

ПЪРВИ ОТЧАЯН МЪЖ

О, Боже строг!

ВТОРИ ОТЧАЯН МЪЖ

О, Господи жесток!

ЗАЕДНО

565 Защо постъпваш безпощадно
срещу сърцето безотрадно?
Нима у теб такваз жестокост има,
че да погубиш хубост несравнима?

ОПЕЧАЛЕНА ЖЕНА

Тоз, който действията си протака,
от боговете милост да не чака.
570 Където се Небето разпорежда,
човекът губи всякаква надежда!

ВТОРО ДЕЙСТВИЕ

ПЪРВА СЦЕНА

Царят, Психея, Аглавра, Кидипа, Лукас, Свита.

ПСИХЕЯ

Царю, сълзите ви прескъпи са за мен,
но добрината ви изглежда прекалена,
щом бащината нежност наранена
575 във вашите очи намира в този момент.
Не устоявате на слабости човешки
в разрез със монархическите нрави.
Не бива горести и болки тежки
да вземат връх над мъдростта ви,
580 ни състрадателно към мен да се държите.
Оказвате ми чест със сълзи във очите,
а туй проява е на слабостта ви.

ЦАРЯТ

О, щерко, моите сълзи ще продължават,
скръбта ми безпределна е, обаче
585 естествена е тя. При загуба такава
дори и мъдрият не може да не плаче.
Това, че съм със златна диадема,
не може да ми потуши тъгата.
С утеха моят ум напразно се заема,
590 когато скъпи хора отнема ми Съдбата,
макар че туй не е върховна добродетел
и в чуждите очи не е добре прието.
Та как, щом труден миг за мен настане,
сърцето ми безчувствено да стане
595 и как да скрия болката в душата?
На мене ми е чужда суетата,
отхвърлям твърдостта, която днес минава
за нещо висше и се възхвалява.

Таз болка, както и да се нарича,
600 която ме засегна крайно тежко,
показал бих навред — да видят всички
във царското сърце сърце човешко.

ПСИХЕЯ

Не заслужавам тъй да страдате за мен,
напротив, издръжливост покажете
605 към болката, разяждаща сърцето,
понесло хиляди беди до този ден.
Заради мен, царю, от своята издръжливост
недейте се отказва никой път.
Показали сте я със такт и предвидливост
610 и бедствия не са могли да ви сломят.

ЦАРЯТ

Не е чак толкоз трудно да си непоклатим.
Ни разните превратности съдбовни,
ни завистта и ревността отровни,
ни загубата на престиж значим,
615 ни дебненето час по час,
ни злобата ненавистна, зъбата,
не биха устояли на душата,
в която разумът е в пълната си власт.
Но има сили с мощ такава,
620 че неизбежно поразяват
със болки, тровеци сърцата.
Това най-вече са стрелите,
с които варварски Съдбата
ни удря право във гърдите,
625 отнемайки ни съществата,
които са ни скъпи на душите.
Безпомощен оказва се умът
пред яростта на боговете,
които имат огнеметни
630 стрели и могат с тях да ни сразят!

ПСИХЕЯ

Съдбата не от всичко ви лишава,
царю! Та бракът ви, освен със мен,
от боговете бе ощастливен
и с други, за да ви при нужда утешават
и загубата да не се усеща,
635 и болката да бъде поносима.
Не е Съдбата толкова зловеща,
щом бащината ви любов днес има
възможност и за други да гори...
Нали аз имам две сестри?

ЦАРЯТ

640 За мен не би могло да има утешение,
загубя ли те, все ще ме боли
и няма мойта скръб да намали.
Съдбата ме скова в мъртвешко вцепенение
и загубата тъй ме заслепява,
645 че аз не виждам туй, което ми остава.

ПСИХЕЯ

Царю, на волята на боговете
е всеки неизменно подчинен.
За сбогом ще ви кажа туй, което
изrekli бихте по-добре от мен.
650 Власт пълна боговете притежават
и със каквото щат, с това ще ни дарят;
а даровете им в ръцете ни остават
тъй дълго, колкото самите те решат.
А после те прибират ги обратно
655 и никой няма право да роптае,
че своеволие това е.
На вас, царю, било ви е приятно,
че с раждането си за вас дар техен бях.
Във случая нима беда е,
660 че трябва да ме върнете на тях?

ЦАРЯТ

Защо сърцето ти не ми предложи
по-приемливо утешение?

С туй неуместно разсъждение
ти, без да искаш, ме подложи
665 на допълнително мъчение!

Нима през твоя ум не мина
по-убедителна причина
за туй решение на боговете?!

Те тъй раниха ме в сърцето,
670 че страдам като тежко болен,
а ти държиш да съм доволен.

Едно е туй, което днес искат да ми вземат,
и друго — дарът, който получих преди време.

Туй, от което ме сега лишават,
675 е повече от туй, което те тогава

ми дадох. Аз в твоето лице
получих дар, но моето сърце
не го прие с голям възторг.

Но за душата ми, за моя взор
680 все по-приятен почна той да става.

Петнадесет години оттогава
изминаха във грижи и в старание,
ограждах го със бащинско внимание,
със добродетели безброй

685 обогатих го аз и скъп ми стана той.

Аз в него вложих чрез безспирно бдение
и с благородно намерение
богатствата на мъдростта
и нему си отдадох нежността.

690 И изходният божи дар
добе с годините нов чар,
излъчваше за мен отраднo обаяние
и бе за старостта ми упование.

Щом боговете туй от мен отнемат днес,
695 как няма да скърбя, как да не съм злочест!
Те са всевластни, но съвсем неоправдан е

стремежът им да си играят с обичта ни.
Защо изчакаха този техен дар да стане
за мен най-скъпото имане?

700 Защо със нещо те да ни дарят,
щом след това ще ни от своя дар лишат?

ПСИХЕЯ

Не предизвиквайте с тези думи яростта
на боговете — те, царю, сега ви чуват!

ЦАРЯТ

Изпитах им жестокостта

705 и няма от какво да се страхувам!

ПСИХЕЯ

О, татко, чувствам, че подтиквам ви към грях,
и почвам да се мразя аз самата.

ЦАРЯТ

Аз все покорен бях на небесата

и искам моят плач да бъде чул от тях,

710 Дано им стига туй, че в жертва те принасям
на варварския култ към техния престол.

Със страшна тегота едва понасям
суровия съдбовен произвол.

Не ще надмогна тази отчаяност ужасна,

715 аз искам все да ме боли сърцето,

да чувствам загубата ежечасно,

да се оплаквам от злините на небето,

да плача цял живот за туй, което

не ще ми върне никой в тази вселена!

ПСИХЕЯ

720 Ах, милост! Слабостта ми пощадете,
не искам да съм толкова угнетена,
тревоги нови в мене не бъдете
чрез нежността си уязвена!

Сърцето ми дали ще бъде в състояние
725 да понесе и вашето страдание?

ЦАРЯТ

Ще ти спестя скръбта, дълбоко в мене скрита,
от теб да се откъсна се налага,
но как ще изрека таз дума страховита?

Уви, небето със жестокост ледовита
ме кара да се разделим веднага!

730 И затова, отчаян, преди да си вървя,
аз сетно сбогом ще ти промълвя.

Оттук насетне всичко е положено в рими от г-н Корней, с изключение на първа картина от трето действие, която е от автора на текста дотук.

ВТОРА СЦЕНА

Психея, Аглавра, Кидипа

ПСИХЕЯ

Сестрици мои, царя придружете,
поутешете го и избършете
сълзите му, че щом се застоите,
735 тревогите му ще увеличите.
Аз чакам тука змей злокобен,
а той навярно е способен
и вас да порази — туй значи, че тогаз
смъртта за втори път ще срещна аз.
740 Небето лично мен избра
отровата му да изпитам,
а щом така е, за ненужно считам
да бъда насърчена да умра.

АГЛАВРА

Не ни отнемай таз възможност незавидна
745 на мъката ти с плач да отговорим,
въздишките ти със въздишки да повторим —
последен знак за близостта ни свидна.

ПСИХЕЯ

Напразно се погубвате така.

КИДИПА

Все пак във чудеса аз имам упование
750 и ние ще те придружим сега.

ПСИХЕЯ

Какви надежди след подобно предсказание?

АГЛАВРА

Но при оракула големи грешки стават.
Тоз, който го е чул, дали го е разбрал?
Защо пък да не ти е предвещал
755 успехи, щастие и слава?
О, сестро, а защо надежда да не храним,
че този смъртен страх ще се стопи съвсем?
Ако пък и на нас небето се закани,
защо и ние с теб да не умрем?

ПСИХЕЯ

760 Но чуйте как един природен глас свещен
при царя ви зове — при татковия трон.
Над вашата привързаност към мен
стои синовният закон.
За нашия баща налага се да бдите,
765 опора да сте му във старостта —
и зетьове, и внуци му дължите:
стотици принцове ще имат радостта
на вас да си предложат нежността.
Оракулът сама мен иска ме и аз
770 държа сама да срещна своята участ.
И за свидетели не искам вас,
каквото и да ми се случи.

АГЛАВРА

Съчувствието ни няма те отегчава?

КИДИПА

Нима сме ти тъй чужди на сърцето?

ПСИХЕЯ

775 О, не, но туй ме притеснява
и може още да ядосате небето.

АГЛАВРА

Щом настояваш, тук не ще се маем.

Дано Небето е по-милостиво вече
и да ти прати туй, което ти желаем.
780 Със тебе свързва ни приятелство сърдечно,
затуй дано не му оракулът попречи.

ПСИХЕЯ

Е, сбогом! Никой бог, уви,
тез пожелания не ще осъществи.

ТРЕТА СЦЕНА

ПСИХЕЯ, *сама*

Най-сетне, тъй като сама оставам,

785 аз взор ще спра на жребия зловещ,

защото от върха на мойта слава

ще ме погуби той като презряна вещ.

Доскоро всеки цар бе като че за мен

роден — за всички аз богиня бях

790 и бях привикнала весден

да слушам славословия от тях.

Въздишките по мен ми бяха щедър дар,

плених безброй души със волност във душата,

сред толкова жени аз властвах над сърцата,

795 но на сърцето си сама бях господар.

О, богове, нима извърших престъпление
с безчувственото си и гордо поведение?

Дали тоз дял жесток Небето ми отрежда,

защото глуха бях към не една надежда?

800 Ако е нужно, аз успешно бих могла

да съблюдавам ваште правила.

Но след като не ги зачитах отпреди,

защо ли някой бог не ме предупреди?

Защо не вдъхнете на мен това, което

805 на други любовта е вдъхнала?... Ах, ето...

ЧЕТВЪРТА СЦЕНА

КЛЕОМЕН, АГЕНОР, ПСИХЕЯ

КЛЕОМЕН

Да, тук сме двамата съперници, защото
държим да ви спасим с риск за живота.

ПСИХЕЯ

Току-що, господа, отпратих си сестрите
и вие идвате със цел да ме спасите,
810 като на страшен змей сами се предадете.
С такъв отчаян ход не ще се отличите.
Да искате със мене да умрете,
това би значило да умножите
страданията на едно сърце триклето.

АГЕНОР

815 Едва ли има змей непобедим.
Как Кадъм^[1] умъртвил на Арес^[2] змея сам?
Обичаме и щом подир Амур вървим,
той със стрелите си ще удря там,
където ние му внушим.

ПСИХЕЯ

820 Ще подкрепи ли той едно сърце злочесто,
избягвало му досега стрелите?
Не ще ли отмъсти на мене, вместо
да ви съдейства, за да ме спасите?
Да ме спасите — туй услуга свръхголяма
825 ще е за мен, но полза за вас няма,
щом дарба да обичам нямам аз.

КЛЕОМЕН

Не чакаме такваз примамлива отплата.
Най-важното за нас

е да изпълним на сърцата
830 дълга, каквото и да става,
но без да мислим, че тогава
ще ви харесаме, или да се стремим
с ответен жар да ви възпламеним.
Отдайте се на друг, красавице чаровна!
835 Било би по-добре от ревността отровна,
принцесо мила, да умрем,
наместо вашта смърт да понесем.
Пък ако не умрем за вас в туй изпитание
и друг зарадвате със вашето внимание,
840 то нека ни срази любовното страдание!

ПСИХЕЯ

Любезни принцове, недейте
да мислите за мен! Не се месете
във моята съдба, живота си живейте.
Напомням ви, че в мен прицелва се Небето.
845 Като че ли дочух свистенето ужасно
на змея, който бързо приближава.
Страхът ми вече ми го очертава
и чувствата ми завладява властно.
Привиждам го там горе на скалата
850 и в себе си не чувствам сила аз,
смразяващ страх сковава ми душата...
Отивайте си. Той е страшен и за вас!

АГЕНОР

Не виждаме оттам ужасен змей да слиза.
Но въпреки че сили не ви стигат
855 и мислите, че крайт ви е близо,
надеждата духа ни тъй повдига,
че нашите очи пред никого не мигат!
Дали съперник наш със злато е платил
на някой за подобно предсказание?
860 Щом бог мълчи, не бих учуден бил,
че упражнява друг тук своето влияние.

За жалост, изненада няма
в това, че лошите нередко са във храма.

КЛЕОМЕН

Срещу коварния ви похитител,
865 комуто в жертва ще ви принесат,
Небето е избрало за спасител
нас — тез, които ви обичат и ценят.
Макар че чарът ви не ни принадлежи,
на нашите сърца безкрайно ще тежи,
870 ако те своя плам на вас не отдадат.

ПСИХЕЯ

За други своя плам пазете,
макар да казвате, че той за мен гори.
О, щедри принцове, на моите сестри
тоз плам небивал подарете.
875 След мойта смърт за тях живейте,
за мен скърбете, но недейте
тях да тревожите със разни глуми.
Това са моите последни думи —
човек е винаги приемал със внимание
880 предсмъртното желание.

КЛЕОМЕН

Принцесо...

ПСИХЕЯ

Отсега за тях се погрижете.
Послушайте ме, щом в любов ми се кълнете,
и в мен към себе си омраза не бъдете!
Не искам преданото си държание
885 да го превръщате в непослушание.
Тук нека сам-сама издъхна в изнемога
и със отпаднал глас да кажа „сбогом“.
Ах, ето че отвличат ме и вече
не ще се чуе моят гаснещ глас.

890 На гибел е животът ми обречен
и сетно сбогом днес ви казвам аз.

Двама зефири я отвличат нагоре.

АГЕНОР

Не я съзирам вече... Да вървим
накъм скалата. Да я проследим...
Дано успеем...

КЛЕОМЕН

895 Защо ли да я надживеем?

ПЕТА СЦЕНА

АМУР (*във въздуха*)

Съперници, очаква ви смъртта!

С това, че бяхте в плен на чара на Психея,
разпалихте ми ревността.

Вулкан, върви дворец да изградиш за нея,

900 сълзите ѝ за да избърша там,

да ѝ спечеля любовта

и на Психея аз, Амур, да се предам!

ВТОРА ИНТЕРМЕДИЯ

Сцената се превръща във величествен, блестящ дворец с лазуритни колони и златни фигури, предназначен от Амур за Психея. Шест циклопа и четири феи излизат на сцената, играейки балет. Циклопите дооформят в такта на танца четири големи златни вази, донесени от феите. В това време се чува гласът на Вулкан, който с песен поощрява работата на циклопите.

За Амур този двор подгответе
и не се с нищо друго бавете!
905 Нека всеки така се стареае,
че добре всичко нужно да стори.
Щом като бог Амур го желае,
подгответе тоз двор час по-скоро!
Проявявайки си сръчността,
910 нека никой от вас не се бави,
че Амур не търпи леността!
Щом това ще му радост достави,
той труда ви по-лек ще направи.

Втори куплет

За Амур — за тоз бог тъй чаровен
915 майсторлък проявете върховен!
Нека всеки така се стареае
че добре всичко нужно да стори.
Щом като бог Амур го желае,
подгответе тоз двор час по-скоро!
920 Проявявайки си сръчността,
нека никой от вас не се бави,
че Амур не търпи леността!
Щом това ще му радост достави,
той труда ви по-лек ще направи.

---

[1] Кадъм е син на финикийски цар и брат на отвличената от Зевс Европа. За да освободи сестра си Европа, която Зевс похитил и

превърнал в крава, Кадъм, следвайки съветите на оракула, я открил в Беотия, убил дракона, който я пазел, принесъл я в жертва на богинята Атина и основал там град Тива. Б. пр. ↑

[2] Арес е древногръцкият бог на войната. Съответства на римския Марс. Б. пр. ↑

ТРЕТО ДЕЙСТВИЕ

ПЪРВА СЦЕНА

Амур, Зефир

ЗЕФИР

925 Заръката ви бързешката
и съвестно изпълних аз.
Красавицата от скалата
поех вежливо и завчас
тя в този вълшебен двор се озова.
930 Каква ще ѝ е ориста — това
ще се реши единствено от вас.
Аз изненадан съм, задето
сега сте с друго облекло,
с промени в тялото, в лицето...
935 Със сигурност не би могло
във вас Амур да бъде разпознат
от никого на този свят!

АМУР

Това е мойта цел, че само на Психея
сърцето си аз бих открил
940 и жарките си трепети по нея,
които чарът ѝ е в мене породил.
Аз промених си външността,
прикривайки си самоличността,
за да разкрия любовта си лиха
945 пред тези очи, които ме плениха.

ЗЕФИР

Ще ви призная тук без колебание,
че имате превес над всички в необята.
Ред богове под чуждо одеяние
са искали да запленият сърцата,

950 улучени от вашите стрели.
Но няма никакво съмнение дали
ги превъзхождате. Във този вид според мен
успехът ви е несъмнен
сред пола, чийто чар омайва ви очите,
955 и вие ще го покорите.
Така видът ви би една жена пленил,
че рангът ви ще бъде без значение.
Този, който с вид такъв се е сдобил,
не ще въздиша за умилно отношение.

АМУР

960 Зефире драги, аз реших да бъда
такъв във вечността.
Кой нявга дръзнал би да съди
мен, ветерана в любовта?
На детството си вече казвам сбогом,
965 защото ми омръзна то премного;
от днес ще се държа като голям.

ЗЕФИР

Аз по-добро решение не знам.
Навлизате във тайнството, в което
не би проникнало детето.

АМУР

970 Промяната дали не ще подразни мама?

ЗЕФИР

Възможно е, но туй не е беда голяма.
Макар безсмъртните за възраст да не спорят,
аз мисля си по-скоро,
че майка ви Венера по прилича
975 на тези красавици, които не обичат
сина си, щом като е възмъжал.
Понеже този способ сте избрал,
ще се ядоса тя навярно,

защото ще счете, че е коварно
980 това, че сте приел и сте обикнал даже
таз, дето тя желае да накаже.

АМУР

Да не говорим за това, Зефире.
Ти виждал ли си от Психея по-красива?
Нима върху земята и в ефира
985 се среща някъде твар жива,
която я по прелест надминава?
Ах, ето че Психея приближава,
от блясъка на двора впечатлена!

ЗЕФИР

Кажете й, че тук ще бъде настанена,
990 че чака я късмет във тоз дворец лъчист,
с въздишки след това, със думи и с очи
неща си споделете съкровени.
В подобен случай считам за основно
да не попречи нищо на тайнството любовно.

ВТОРА СЦЕНА

ПСИХЕЯ

995 Къде съм? Кой ли знаменит творец
е тук издигнал тоз дворец,
така изкусно построен
и тъй изящно украсен,
че аз не зная друг, по-прелестен наглед!

1000 В градините, във стаите, навред
сияе всичко, всичко свети,
прекрасни мебели, невиждани предмети
възторгват моите изплашени очи.
Разкош неизразим навсякъде личи.

1005 Дали умишлено Небето
със злато и цветя покрило е стените
и чудеса безброй е в тоз палат събрало,
за да послужи той на змея за обител?

Ако със тоз разкош то би желало

1010 да уталожи моето мъчение,
да смятам ли, че чувства съжаление?

Не, не, стреми се то с жестокост и с презрение
по-тежък удар да ми нанесе
и е решило да ми поднесе

1015 тез красоти, та аз с горчилка и със яд
да съжалявам за предишния мой свят!

Как жалко е, как смешно е да вярвам,
че болките ми то цели да облекчи!

Ако смъртта ми се отдалечи,

1020 то всеки ден по-зли беди ще ми докарва
и всеки ден за мене смърт ще бъде.

Чудовище, защо ме тъй осъди,
разкъсай ме, ела, не ме мъчи!

Ще чакаш ли да бъдеш разгневено,

1025 за да разкъсаш тялото ми клето?

Щом за виновна смята ме Небето,
вземи, каквото щеш от мене!

Омръзна ми безспирно да роптая
срещу това лоялно наказание.

1030 Омръзна ми с въздишки да ридая,
ела — за сетното ми издихание!

ТРЕТА СЦЕНА

Амур, Психея, Зефир

АМУР

Да, ето змея — туй чудовище прокобно,
което странният оракул обеща ви.
Но то като че ли не е такова злобно,
1035 каквото бе във вашите представи.

ПСИХЕЯ

Ах, вие ли сте туй чудовище, което
заплашваше със гибел мойте дни?
Приличате на Бог, пристигнал от Небето
да ме предпази от злини!

АМУР

1040 Кой от какво е нужно да ви пази
във тоз дворец от злато и елмази?
Над всичко взорът ви ще има пълна власт,
защото змеят — туй съм аз.

ПСИХЕЯ

Не бива от тоз змей злина да се очаква!
1045 И да заплашва той с отровна язва,
душата няма от какво да се оплаква
и съпротива да оказва,
че щом едно сърце от него е ранено,
не ще се то стреми да бъде изцерено.
1050 Току-що ви видях и моят страх изчезна,
фантомът на смъртта отлитна като дим.
Тогаз почувствах как във жилите ми влезна
неведом огън... Той не е непоносим,
напротив, сетих предразположение,

1055 приятелство и уважение,
признателност и откровение,
но не и туй, което усещам аз сега.
Какво ме очарова чак така!

Не знам, но чувствам как ме то пленява
1060 и че не ме със нищо застрашава.
Аз все по-явно ви изпадам под властта,
не съм усещала до днес подобно нещо,
като че ли обикнах ви горещо,
ако изобщо туй е любовта.

1065 Не вдигайте от мен очите си чаровни,
очи със остър взор, очи гальовни,
изпълнени със смут, смут, който ме вълнува.
И колкото те по-опасни ми се струват,
по-зорко в тях се вирам.

1070 Признавам си, че не разбирам
защо ви тъй говоря в този час,
наместо моят свян да ме възпира,
за да изчакам изповед от вас.

И вие като мен въздишате... Не зная

1075 защо и вие сте смутен, объркан, слисан.
Кажете вашите тежнения какви са,
преди аз своите да ви призная!

АМУР

Психея, вие все студено се държите
и нека никак да не ви учуди

1080 това, че любовта ще ви принуди
сега с висока лихва да платите
за пропиляното до днеска време!

Настъпил е мигът да се освободите
от сдържани въздишки, и тогаз

1085 от тежкото душевно бреме
ще ви изтръгне непознат екстаз
и сладостно ще ви обземе.

Туй щеше досега да стане непременно,
ако сърцето ви не беше тъй надменно.

ПСИХЕЯ

1090 Да не обичаш — туй нима е престъпление?

АМУР

Но наказание нали ви сполетя?

ПСИХЕЯ

Усещам болка, но не е тъй тежка тя.

АМУР

Зависи от самото провинение.

Когато любовта е подценена,

1095 заплаща се с любов, но прекалена.

ПСИХЕЯ

Защо не бях от зло по-рано сполетяна,

път към щастие да си отворя?

Дали да се червя, щом тихо заговоря

за своята мъка възжелана?

1100 Не, без да се червя, стократно ще повторя,

че съм от сладка болест обладана.

Не аз говоря тук, а със мощта си мила

присъствието ви със чародейна сила

използва моя глас.

1105 Напразно скромността сега се възмущава,

приличие и свян излишно труд си дават

да ми наложат своята власт.

Очите ви ми повеляват

какво да кажа, а езикът изпълнява...

1110 Друг избор нямам аз.

АМУР

Психея, вярвайте на моите очи,

те никога не са били ревниви.

Ако пък нещо вас безпокои ви,

то нека в погледа ви проличи.

1115 Повярвайте в туй, що сърцето ми шепти ви
със пулса си неудържимо,
че то не е с въздишки изразимо,
ни пък очите са така красноречиви.
Не зная нищо в този свят, което
1120 да е по-силно от езика на сърцето.

ПСИХЕЯ

Сърцата ни прекрасно го разбират
и в ритъм радостен пулсират,
въздишките ми стигат в миг до вас,
тъй както вашите усещам мигом аз.
1125 Но много ми се ще да знам
дали Зефир със ваше знание
по моите следи доведе ви насам,
за да направите пред мен това признание,
дали разбира той какво с нас става,
1130 дали ви се надлежно подчинява?

АМУР

Над всичко властвам аз във тоя дивен мир,
тъй както вие над сърцето ми, Психея.
Със мен е любовта и бог Еол *чрез нея
под пълната ми власт държи Зефир.
1135 Като възмездие, за моя плам достойно,
туй предсказание Амур изрече
и обожателите ви безбройни
със техните въздишки непристойни
той отстрани — да ми не пречат вече,
1140 когато се стремях до вас
със чувства искрени да стигна аз.
Коя е таз страна, кой цар я управлява?
Таквиз въпроси днес недейте ми задава.
След време и това ще разберете.
1145 Със грижи искам аз, със себеотрицание
и със безпримерно старание
да ви спечеля, тъй че да ми отдадете

сърцето си, а аз ще ви отдам
заради любовта това, което знам
1150 и туй, което съм, и своето владение.
В тоз случай моят ранг е без значение.
Принцесо, напрегнете слух и взор,
за да откриете сред тоз простор
безбройни прелести — морави и гори,
1155 които според мен по-ценни са дори
от диаманти и от злато.
А сладкопойно птиче ято
ще ви посрещне с трели, от които
ще ви се възхити душата.
1160 Стотина хубавици деловито
ще ви обслужват и ще хвалят прелестта ви,
без да изпитват нито капка завист.
И всяка със покорство и старание
ще изпълнява, без изобщо да се бави,
1165 възникналото във душата ви желание.

ПСИХЕЯ

Желанията ми ще следват вашта воля
и другиго за нищо не ще моля.
Ала оракулът от татко отдели ме
и от сестрите ми... Ако във този кът
1170 смъртта случайно сполети ме,
и тримата за мене ще скърбят.
За да разсеете тревогите, които
заради мен са им обхванали душите,
така сторете, че сестрите
1175 свидетелки да са на мойта слава
и на вниманието ви към мен.
Крилата на Зефир им дайте и тогава
ще долетят те просто за момент
до царството ви фантастично —
1180 на тоз кът дивен да се възхищават
и да се радват, че тук чувствам се отлично.

АМУР

Но духом вие как ще ми принадлежите
изцяло, след като тоз спомен за баща ви
и за сестрите ви не ще да ви остави
1185 на мене само да се посветите?
Тъй както моят взор за вас безспирно бди,
аз искам вашият мен само да следи
и туй ще ви от грижите избави.

ПСИХЕЯ

Ревнувате ли ме от моята рода?

АМУР

1190 От всичко в този свят ревнувам ви. О, да!
Психея, виждам как на слънцето лъчите
целуват ви горещо по страните,
как вятърът ви по косите гали
и в мен това ужасна ревност пали!
1195 Примирам, като зная колко сладост
доставя въздухът на вашата уста,
как дрехи стягат тялото ви младо,
и мира не ми дава мисълта,
че сред въздишките, които чувам тук,
1200 май има някои, които са по друг!
Не ви коря, че на сестрите си държите...
Зефире, бързо тук й доведи сестрите!

(Зефир отлита)

Когато дойдат те в тоз благодатен кът,
със куп съкровища ги щедро надарете,
1205 към тях милувките не си пестете,
с внимание, с любов ги оградете,
та нежностите ви да ги ощастливят.
В туй време аз ще си намеря занимание,
но вие с приказки недейте прекалява,

1210 защото щом на тях обръщате внимание,
респектът ви към мене намалява.

ПСИХЕЯ

Със вашата любов и доброта
не бива да се злоупотребява.

АМУР

Погледайте навън каква е красота!...

1215 И все пак вашата я надминава.

Амурчета, зефирчета игриви,
извикващи в душата въздишки приветливи,
кажете вкупом, гледайки Психея,
каква възхита днес изпитвате от нея!

ТРЕТА ИНТЕРМЕДИЯ

Четири амурчета и четири зефирчета излизат, играейки балет, на сцената. Едно амурче и едно зефирче, пеейки, влизат в диалог.

ЗЕФИРЧЕ

1220 О, младост метежна,
с любов и със нежност
на дните отдай
наслади безкрай!
Един съвет важен
1225 сега ще ви кажем —
въздишки не иска страстта.
И знайте, че всяко влечение
не носи добро настроение.
Насладите са в любовта!

ПЕЯТ ЗАЕДНО

1230 На всеки се пада
в тоз свят на свой ред да обича.
Щом има наслада,
то тя от Амур произтича!

ЗЕФИРЧЕ

Когато е младо и нежно,
1235 тогаз се сърцето отдава.
Щом люби, за времето прежно
то нивга не ще съжالياва.

ПЕЯТ ЗАЕДНО

На всеки се пада
в тоз свят на свой ред да обича.
1240 Щом има наслада,
то тя от Амур произтича!

АМУРЧЕ

Не чакай смутен,
без страх си късмета опитай.
Изгубиш ли ден,
1245 то той безвъзвратно отлита.

ПЕЯТ ЗАЕДНО

На всеки се пада
в тоз свят на свой ред да обича.
Щом има наслада,
то тя от Амур произтича!
ВТОРА ТИРАДА

ЗЕФИРЧЕ

1250 Човекът е длъжен
с Амур да се свърже навеки.
Дори да е тъжен,
Амур радост носи на всеки.
Щом с него се свърже, злини
1255 различни сърцето изстрадва.
Но тачи ли го, то се радва
до края на своите дни,
че в отвъдния свят ще линее.
Щом не люби, човек не живее!

ПЕЯТ ЗАЕДНО

1260 Понася неволи безброй
тоз, който безпримерно люби,
минутка щастлив ли е той,
тогаз няма що да загуби.

ЗЕФИРЧЕ

Надяваш се, страх те е, сякаш
1265 че някакво чудо ти чакаш.
Но няма отрада
за който не страда.

ПЕЯТ ЗАЕДНО

Понася неволи безброй
тоз, който безпримерно люби,
[1270](#) минутка щастлив ли е той,
тогаз няма що да загуби.

АМУРЧЕ

Какво по-възвишено нещо
от туй да обичаш горещо!
Щом влюбен си страстно,
[1275](#) това е прекрасно!

ПЕЯТ ЗАЕДНО

Понася неволи безброй
тоз, който безпримерно люби,
минутка щастлив ли е той,
тогаз няма що да загуби.

[\[0\]](#) Еол е Владетел на остров Еолия и повелител на ветровете. Б.
пр. ↑

ЧЕТВЪРТО ДЕЙСТВИЕ

Сцената представлява друг величествен дворец, в дъното има вестибюл, през който се вижда чудесна очарователна градина, украсена с вази с портокалови и други дръвчета, отрупани с плодове.

ПЪРВА СЦЕНА

Аглавра, Кидипа

АГЛАВРА

1280 Виж колко чудеса градината разкрива
пред нас! Наистина е необикновена!

И слънцето не е съглеждало такива,
макар че е вижда то безкрайната вселена.

Но на душата ми навяват те тъга:

1285 блестящият дворец, уредбата прекрасна
на мен предлагат зрелище ужасно
и ме изпълват с гняв и срам сега.

Как недостойно с нас отнася се Съдбата
и с колко щедрост неприкрита

1290 съкровищата си прахосва слепешката,
за да направи горда и честита
сестра ни, давайки ѝ в дар палата!

КИДИПА

И аз споделям, сестро, твойта мъка,
и аз изпитвам яд сред пищността завидна —

1295 тя теб изпълва с гняв, а мен ме хвърля в пъкъл.

Което е за теб противно и обидно
и предизвиква чувство завистливо,
за моята душа от жлъч е по-горчиво!

АГЛАВРА

Цариците, сестрице моя, нямат

1300 във никоя страна власт толкова голяма,
каквато има днес Психея в този кът!

Тук всички слушат я непрекословно,
желанията ѝ във взора ѝ четат
и във очите гледат я любовно.

1305 Красавици безброй обгрижват я вежливо
и сякаш казват ни с надменен глас:

„Психея е от нас безспорно по-красива,
ала пък ние сме по-хубави от вас“.

Каквото тя рече, това се изпълнява,

1310 не дръзва никой да ѝ възразява.

Виж Флора как върви подире ѝ безспирно
и туй, което е най-нежно, най-ефирно,
разпръсква щедро тя около нея.

Зефир насам-натам прелита, без да спира,

1315 и вместо своята любима да задиря,
служува най-покорно на Психея.

КИДИПА

За нея боговете се грижат с умиление,

олтари много ще си има тя,

а ние с хората държим се с уважение,

1320 пък те, показвайки си наглостта,
внимание не ни обръщат

и на желанията ни отвърщат

с мърморене, с презрение...

АГЛАВРА

Не стигаше ѝ туй, че толкоз кандидати

1325 я предпочитаха пред нас преди това,
че множество мъже ѝ падаха в краката

и тя надменно виреше глава,

а след като се утешихме вече,

защото гибел ѝ оракулът предрече,

1330 на нас изпрати тя покана от палата,

за да ѝ видим тоз дар чуден от Съдбата,

и ето че пред погледа ни беше

това, което най-не ни се щеше!

КИДИПА

Но най-отчайващо за мен

1335 е туй, че нейният любим е съвършен

и я безкрайно обожава.
От всичките царе на белия свят ние
едва ли можем да открием
такъв мъж, който го по прелест надвишава.
1340 Когато имаш прекален късмет,
със себе си беди той води някой път.
Разкошният живот, богатствата безчет
неволи могат да ти причинят.
Но ако твоят мил е с ненадминат чар
1345 и ако искрено те той обича,
такова щастие, такъв безценен дар
със думи, сестро, те не се изричат!

АГЛАВРА

Я стига сме говорили за нея,
защото прекомерно ми додея,
1350 а да ѝ отмъстим, като ги разделим,
като разкъсаме интимната им връзка.
Ах, ето я. У мен роди се мисъл дръзка,
замислям удар — той ще е неустоим!

ВТОРА СЦЕНА

Психея, Аглавра, Кидипа

ПСИХЕЯ

Дойдох при вас, за да ви кажа сбогом...

1355 Любимият ми се измъчва много,
че му отнемате от времето, което
би с мене изживял със радост на сърцето.
В един мой поглед мил, в едничка дума само
наслади винаги открива любовта му,
1360 ала от тях го аз лишавам
в моментите, в които с вас оставам.

АГЛАВРА

Изискана изглежда ревността,
в тези чувства много финес има
и е нормално да живееш с мисълта,
1365 че този, на когото си любима,
достойнства най-високи притежава.
Говоря ти така, но аз не го познавам
и ти не знаеш той какъв е, откъде е
и тъкмо затова тревога ни владее.
1370 Аз мисля го за принц със власт голяма,
по-висша от властта на който да е цар,
че състояние по-крупно нийде няма
от туй, което той на теб предлага в дар.
Привързали сте се един към друг
1375 в очарование любовно.
Но щастieto ти ще е върховно,
ако ти знаеше с кого оставаш тук.

ПСИХЕЯ

Ако ме люби той, туй само мен засяга,

щом аз от ден на ден му ставам все по-мила,
1380 щом на душата ми наслади той предлага,
преди да съм си ги все още наумила.
Нима сърцата ви яд трябва да разяжда,
затуй че всеки тук ме с добрини обгражда?

АГЛАВРА

Какво им струват добрините,
1385 щом ти не знаеш как се казва твойт мил?
Заради теб тоз факт нас тъй е притеснил,
че нищо в любовта не бива да е скрито.
Какво, че всички с теб вежливо се държат,
щом той нарочно името си крие?
1390 Ами ако след туй го в нещо укорят
или пък друга му ума завие?
Та кой във любовта е постоянен?
Да, твоето лице със рядък чар блести,
но на света не си красива само ти
1395 (туй нека между нас да си остане!).
Ако по други той започне да залита
и ако ти тогава се окажеш
сама в ръцете му, без ничия защита,
ако насилие към теб приложи даже
1400 и позволи си да те поругава,
то царят на кого ще отмъсти тогава?

ПСИХЕЯ

О, сестро, ти изплаши ме съвсем!
Ах, Господи, нима ми щастието свърши?

КИДИПА

Не знам доколко брачният ярем...

ПСИХЕЯ

1405 Ах, спри, че в мене всичко се прекърши!

АГЛАВРА

Аз още нещо ще прибавя само:
ако тоз принц велик командва ветровете,
ако снабди ни на Зефир с крилете
и с радост те дарява щедростта му,
1410 и ако той в реда природен се намесва,
дали към любовта коварство не примесва,
не крие ли тоз двор магьосно светотатство,
дали позлатата, несметното богатство,
с които принцът ти купува нежността,
1415 не ще изчезнат от реалността?
Кой знае до какво магиите довеждат?

ПСИХЕЯ

Ох, как изпадам във тревожна безнадеждност!

АГЛАВРА

Но ние само мислим ти доброто.

ПСИХЕЯ

Я стига сме говорили, защото
1420 любимият ми ме очаква с нетърпение.
Е, сбогом, пък ако се срещнем утре с вас,
ще видите дали добре се чувствам аз
или във плен съм на обезверение!

АГЛАВРА

Но ние дотогаз на царя ще вестим,
1425 че от Небето си била ощастливена.

КИДИПА

Ще му разкажем как била е променена
съдбата ти от твоя принц любим.

ПСИХЕЯ

Не тревожете го със своите подозрения,
чаровният палат за него не е важен...

АГЛАВРА

1430 Не ни са нужни твойте наставления,
не ни учи кому какво да кажем.

*Зефир качва двете сестри на Психея на облак, който е слязъл ниско до земята, и бързо ги
отнася.*

ТРЕТА СЦЕНА

Амур, Психея

АМУР

Оттеглиха се те със своята досада.
Тук вече сме сами и за пореден път
ще кажа, че ме в плен очите ви държат,
1435 че изключителна наслада
предлага чистият любовен плам,
когато две сърца сближи чрез връзки нежни,
и ще ви обясня аз сам
на своята душа любовните копнежи.
1440 Заклевам ви се, че душата ми пленена
ще чака моят плам във вас плам да запали
и че най-важното желание за мен е
да стане туй, що бихте пожелали,
и радостите ни да бъдат споделени!
1445 Но откъде се взе тоз тъжен облак,
та ясният ви взор е замъглен?
Кой ваш стремеж не бе задоволен,
не нрави ли ви се таз китна област?

ПСИХЕЯ

Напротив.

АМУР

Но защо ме нещо притеснява?
1450 Скръб явно вашите въздишки причинява.
Дали прикривано страдание изтри
в миг розовия тен от вашето лице?
Едва се скриха вашите сестри
и завъздишахте със горестно сърце.
1455 Горят ли две сърца с еднакъв плам,

въздишат за едно и също двете.
Щом двама влюбени сберат се, аз не знам
за своята рода кой в тоз миг би се сетил?

ПСИХЕЯ

Причината не е в родата.

АМУР

1460 По мой съперник ли тъй страда ви душата?
Заради него ли ме пренебрегна?

ПСИХЕЯ

Туй подозрение така ми жегна
сърцето — то от вас е запленено
и затова е силно възмутено!

1465 Достойнствата си вие не цените,
щом мислите, че аз ви подценявам.
Обичам ви... Откакто осъзнавам
живота, за света отворих си очите,
от никой цар не бях до днеска покорена
1470 и ще ви заявя, бидейки откровена,
че вие, а не друг, достоен сте за мен!
Но чувствам се обзета от тъга
и да го премълча не бих могла сега.
Във нежността ми скръб прониква всеки ден,
1475 скръб черна, упорита.
Но за причината недейте пита.
Ще ме накажете, ако ви я призная,
и ако след това си нещо пожелаея,
дали ще ме направите честита?

АМУР

1480 А да не би да се от моя гняв боите?
И вие своите достойнства не цените.
Не си мислете, че ви липсват поначало,
и знайте, че съм аз под вашта власт изцяло.
Не се съмнявайте, открито говорете.

ПСИХЕЯ

1485 Обидно ще ми е, не се ли отзовете.

АМУР

Хранете повече доверие към мен:

не се ли убедихте досега,

че съм ви безрезервно подчинен?

Ако пък клетва искате, тогаз

аз клетва пред очите ви ще дам —

1490 на тези очи дължа божествения плам

в душата си... А стига да речете,

заклел бих се и в Стикс^[1] — подобно боговете.

ПСИХЕЯ

Страхът ми постепенно се стопява.

Аз виждам във какъв разкош съм потопена

1495 и всеки ден все по-ви обожавам,

душата ми от вас е запленена,

ала във тази среда прекрасна,

любими мой, усещам се нещастна,

защото името ви аз не зная.

1500 Ще кажете ли кой сте най-накрая?

АМУР

Дали добре ви чух, Психея?

ПСИХЕЯ

Да зная кой сте — за това копнея.

Ако запазите го в тайна, скъпи...

АМУР

Аз врекох ви се и не искам да отстъпя

1505 от този обет, но знайте, че е важна

тази тайна и ако на вас я кажа,

ще стане страшно зле за нас,

загубени ще сме един за друг.

ПСИХЕЯ

Това покорство ли дочаках аз?

АМУР

1510 Но вие сте всевластна тук!

Щом нашата любов цените, не пречете
на връзката ни! Иначе веднага
принуден ще се видя да избягам.

И себе си, и мене пощадете

1515 и този свой въпрос напълно забравете!

ПСИХЕЯ

Подлагате ме на голямо изпитание.

За тайната ви има навярно основание,

но все пак мисля, че ще е добре

да знам причината, зарад която

1520 отхвърлих любовта на толкова царе.

АМУР

Това ли ви гнети?

ПСИХЕЯ

Все то ми е в главата.

АМУР

Да знаехте в какъв овраг

опасен ще се озовете!

ПСИХЕЯ

Не ме отчайвайте, не ме плашете!

АМУР

1525 По-трезво помислете си все пак.

ПСИХЕЯ

Как лесно ви било да се вречете!

АМУР

Тогава знайте, че и тук, и на небето
аз съм най-силният сред боговете;
и въздух, и вода държа под своята власт,
1530 с една реч — бог Амур съм аз.

Раних се с моя лък заради вас
и щяхме да живеем в брак честито,
но вашата фатална упоритост
превърна в гняв любовната ми страст!

1535 Изпълнено е вашето тежнение
и знаете кого с чар бяхте запленила
и към кого бе любовта ви, мила,
но ме доведохте до положение,
че трябва сам по свой път да поема,

1540 и ме накарахте да ви отнема
постигнатото с вашата победа!

Капризът ви от всичко ви лишава —
от замък, от градини и от слава.

Не ме послушахте, а толкоз бях ви предан!

1545 Но всичко от Съдбата се решава —
от моята любов тя по е властна,
враждата ѝ към вас ще е ужасна,
а мене ще прогони надалече
и вашите очи не ще ме видят вече!

Амур отлита и същевременно изчезва и прекрасната градина. Психея остава сама сред широко поле, на дивия бряг на голяма река, в която тя иска да се хвърли. Върху купчина от папур и тръстика се появява Речният бог, опрян на голяма делва, от която обилно извира вода.

ЧЕТВЪРТА СЦЕНА

ПСИХЕЯ

1550 О, варварска Съдба, о смутна пустота,
о, любопитство с гибелен обрат,
о, безпризорна самота,
защо отнехте мойта благодат?

Обичах знатен бог и той бе влюбен в мен,
1555 със всеки час се чувствах по-честита,
а съм злочеста днес — като пребита —
на този пустинен бряг обезлюден!

Амур изчезна, но усещам, че нарасна
любовният копнеж, а споменът чаровен
1560 сега за мене е хем сладък, хем отровен
и тежко той гнети сърцето ми нещастно,
подложено на страшно изпитание.

О, Небеса, защо Амур замина вече
и ме на моята любов обрече?

1565 Чист извор на блага, божествено създание,
на богове и хора господар,
ще дойдете ли пак във мойто полезрение?

Във изблик на любовна жар
прогоних ви от вашето владение,

1570 защото непристойно подозрение
душата ми загриза като звяр.

Сърце неблагодарно с бледен пламък!

Обичаш ли, друг избор нямаш,
освен да се стремиш към всичко, към което

1575 стреми се на любимия сърцето!

Изгубих всичко. Гробът ми остана...

О, Богове, та за кого ли да живея
и заради кого мечти да храня?!

Река, водите ти все тъй се тъжно леят,

1580 в тях погълни вината ми навеки,

и за да дойде край на мъките ми, нека
в студеното ти ложе да изтлея!

РЕЧНИЯТ БОГ

Не ще ти позволи Небето да го сториш,
водите ми ще омърси смъртта ти;
1585 но ако днес ти е тъй тежко на душата,
възможно е да те очаква друга орис.
Но у Венера ти омраза предизвика,
защото бог Амур — синът ѝ — те обикна.
Избягвай я, тръгни тозчас оттук, Психея,
1590 пък аз ще я възпра... Дано успея!

ПСИХЕЯ

Със страшната ѝ мъст не ме плашете —
за мен е все едно, каквото и да прави.
Решен ли е да мре, човек ще се изправи
дори срещу гнева на боговете!

ПЕТА СЦЕНА

Венера, Психея

ВЕНЕРА

1595 О, мен ли чакате с надменност непристойна?!

За своите черти и дарба да лъстите

получихте похвали, за които

единствено съм аз достойна!

От прелестите ви се всички смъртни блазнят

1600 и храмовете ми те скоро ще опразнят,

за да ви славят със слова превзети,

с нечувани до днес хвалби,

и никой нивга може би

не ще се за Венера сети!

1605 С вид дързък искате да ми внушите,

че хич не ви е страх от справедлива мъст,

и тъй ме гледате в очите,

като че нямате в неволята ми пръст!

ПСИХЕЯ

Ако мен някой мъж обича ме горещо,

1610 ако от прелестта ми заслепен е

и с вас не се е нивга срещал,

нима вината е във мене?

Небето мен ме е такваз създало,

красива съм с това, което ми е дало.

1615 Щом ви гневи това, че заплених мнозина,

защо със своя чар пред тях не се явихте,

защо със своя лик, по хубост ненадминат,

сърцата им не покорихте?

Ако се към поклонници стремите,

1620 показвайте си красотите.

ВЕНЕРА

Пред вас аз виждах по-достоеен път —
да не приемате тез почести и слава,
та всички след това да разберат,
че аз единствено ги заслужавам!

1625 Хареса ви това им заблуждение.
То трябваше у вас да буди възмущение,
а стигнахте дотам, че след като открито
със хиляди царе се подиграхте,
и боговете пожелахте
1630 да покорите със безсрамна упоритост!

ПСИХЕЯ

Вините ме в нечист стремеж към боговете?

ВЕНЕРА

Ах, вашето нахалство е безкрайно!
Да пренебрегнете царете —
туй значи към Олимп да гледате потайно!

ПСИХЕЯ

1635 Аз бях забравила небето,
защото мен Амур обсеби ме изцяло.
Виновно ли ми е сърцето,
което в чудна жар бе запламтяло,
та искате да бъде вечно клето?

ВЕНЕРА

1640 А трябваше навреме умът ви да разкрие
той кой е и коя сте вие!

ПСИХЕЯ

За размисъл не ми той даде миг дори
и моето сърце веднага покори.

ВЕНЕРА

Той значи каза ви „обичам ви“ и вие

1645 усетихте как в миг свят взе да ви се вие?!

ПСИХЕЯ

Та как да устоя на този бог, чиято
мощ пали любовта в сърцата?
Нали синът ви е тоз покорител мой,
а знаете какви заложи притежава!

ВЕНЕРА

1650 Е, да, наистина мой син е той,
ала ми служи зле и ме вбесява.
Постъпва тъй, че ме мнозина изоставят,
и, поощрявайки любовния ви плам,
към хората стрели той вече не отправя,
1655 та идват те при мен подкрепа да им дам.
Той стана твърдоглав под вашето давление,
но знайте, че ви чака отмъщение:
не бива един Бог да пада във нозете
на простосмъртна — туй поне ще разберете!
1660 Тръгнете подир мен и ще се уверите,
че в лудостта, уви, сте търсела съвети,
желанието си за да задоволите.
Но нужно ще ви е да имате търпение
наспоред вашето високо самомнение!

ЧЕТВЪРТА ИНТЕРМЕДИЯ

Сцената представлява Адът. Вижда се огнено море в безспирно вълнение. Това страховито море е оградено от пламтящи руини, а сред бушуващите вълни от една ужасяваща паст се показва адският дворец на Плутон. От него излизат осем фурии, танцуват в балетна стъпка и се радват, че са запалили ярост в душата на най-нежната богиня. Към танците им се присъединява със своите опасни скокове един Дух, а в това време Психея, която се намира в ада по волята на Венера, е в лодката на Харон и държи дадената от Прозерпина кутия, която трябва да предаде на Венера.

---

[1] Стикс е една от петте реки, които протичат през подземния свят. Б. пр. ↑

ПЕТО ДЕЙСТВИЕ

ПЪРВА СЦЕНА

ПСИХЕЯ

1665 О, Ад с катран възврял,
о, ужасяващи талази жежки,
о, клети Иксион, о, ти, злочест Тантал,
обречени на мъки нечовешки,
о, еринии зли със ненаситна паст,
1670 кажете, има ли страдания при вас,
по-непосилни, по-зловещи
от тези, които тук Венера ми наложи
заради туй, че в мен пламти любов гореща?
Под нейна власт съм аз и страшно ме тревожи
1675 това, че ненавижда ме дълбоко,
че сила в мене не остава
да изтърпя това терзание жестоко,
извършвайки туй, що Венера повелява!
Да бях за миг поне любимия видяла,
1680 за да усетя истинска отрада,
сътс удоволствие бих всичко изтърпяла
и всички болки ще изстрадам.
Не ще го назова. За мое наказание,
показах се престъпно придирчива
1685 и недостойна. Туй убийствено страдание
ще бъде мойта смърт, ако, дорде съм жива,
със него не се видя вече!
Във яростта си той на мъка ме обрече
и продължи ли туй и в бъдещите дни,
1690 теглото ми със нищо не може се сравни.
Ако се нявга той смили над мен, която
обича го, аз няма да страдая,
а щом си укроти гнева в душата,
на мъките ми ще настъпи краят!
1695 Не ще усещам как ме майка му терзае,

ако очите му на мен за миг се спрат;
не се съмнявам аз, че нейният син знае
за моите беди — и нему те тежат.
От моя гнет и той е угнетен,
1700 но се стреми безспирно, нощ и ден,
напук на майка си, без строго да ме съди,
сред тез опасности опора да ми бъде
и моя дух да съживява.
Със нежността си вездесъща
1705 все повече надежди той ми дава,
като че ли живота ми възвръща.
Но ето че сред този мрак сгъстен
две сенки приближават.
Какво ли искат те от мен?

ВТОРА СЦЕНА

Психея, Клеомен, Агенор

ПСИХЕЯ

1710 О, вас ли, Клеомен и Агенор, в този мрак
съзирам аз? Защо дойдохте тук? И как?

КЛЕОМЕН

Заради вас сме тук, че безнадеждна мъка
гнети ни като грешници във пъкъл.
Доведе ни една жестокост безподобна,
1715 едно знамение злокобно,
което гибел ви вещаеше, принцесо.

АГЕНОР

Изпърво бяхме там, на зъбера, където
ви чакаше, уви, не сватбена процесия,
а змей, изпратен по повеля на Небето.
1720 Целта ни бе или да го убием
или пък да умрем ведно със вас и ние.
Щом забелязахме как яко дим
изчезнахте, веднага от скалата
се хвърлихме, за да ви проследим,
1725 решени да попречим на Съдбата
и в жертва, вместо вас, да се дадем на змея.
С любовна радост ни изпълни тази идея
и сякаш даде ни крила да полетим.

КЛЕОМЕН

За щастие, онази прокоба не се случи,
1730 обаче друго чудо се получи.
Наместо змей, готов да ви разкъса в миг,
Амур се появи и този Бог велик

от красотата ви пленен бе отведнъж.
Но той не бе съгласен смъртен мъж
1735 да дръзне да ви обожаваш.
На нас ни нищо друго не остава,
освен заради вас със радост да умрем.
Защо животът ни да продължава,
ако на вас не го навеки обречем,
1740 ако не ви пак зърнем красотата,
щом туй не би било възможно на земята?
Една сълза от вашите очи
нещастieto ни съвсем ще заличи.

ПСИХЕЯ

От плач очите ми пресъхнаха съвсем,
1745 но нека срещу тази съдба непоносима
въздишките си да сберем,
че те неизчерпаем извор имат.
Не искахте живот след моя сетен час...
Но по-добре да не въздишате по мен,
1750 неблагодарната, защото някой ден
ако умра, не би било заради вас.

КЛЕОМЕН

Въздишки да сберем?! Нима си заслужава,
щом разказът за нашата любов ви отегчава!

ПСИХЕЯ

Сърцето ми отдавна вие щяхте
1755 да имате, ако съперници не бяхте.
О, принцове с достойнства безгранични,
копнежът ви по мен, любовната ви страст
ви правеха тъй мили, тъй обични,
че как да подценя единия от вас?

АГЕНОР

1760 Все пак не бяхте груба спрямо нас,
щом за Амур ви бе сърцето отредено.

Ала Съдбата днес с Венериния глас
нарежда ни навек да бъдем разделени.

ПСИХЕЯ

Не можете ли да ми доверите
1765 как времето ви тук минава?

КЛЕОМЕН

Щом от любов умреш, любов те съживява,
живееш от любов в полята и горите
и дишаш, и въздишаш с любовта
по нейните закони благодатни,
1770 а пък лъчите ѝ са тъй приятни,
че не прогонва ги дори нощта.
Амур и призраци привлича в своята свита
и е за всички най-надеждната защита.

АГЕНОР

И вашите сестри са тук, но завистта им
1775 не навреди на вас, ами на тях самите
и те сега ведно със Иксион и с Титий^[1]
търпят мъчения безкрайни
и ту на колело разпъват им телата,
ту лешояди им кълват месата.
1780 Заради завистта им прекомерна
Амур възложил на зефирите крилати,
уж че при вас желаел да ги прати,
да ги издигнат, та след туй във бездна черна
телата им безпомощни да спуснат.
1785 Това предвиждал той като начало,
защото заради съветите им гнусни
такова зло ви е, принцесо, сполетяло!

ПСИХЕЯ

Ах, колко много аз ги съжалявам!

КЛЕОМЕН

Но всъщност за окайване сте вие.

1790 Е, хайде, сбогом, че премного продължава
тоз разговор. Все тъй за вас ще мислим ние,
дано да свършат вашите страхове,
дано Амур ви вдигне в небесата
и да ви срещне с други богове,
1795 дано неугасим плам лумне ви в душата,
та вашите очи така да заблестят,
че всичко покрай вас да осветят!

ТРЕТА СЦЕНА

ПСИХЕЯ

Горките! Любовта е все тъй жива в тях.
Макар и мъртви, те ме обожават,
1800 пък аз им грубо чувствата презрях...
Ти, който ме плени, недей ми подражава!
Любими, аз сега обичам те стократно;
не ме отбягвай и вдъхни във мен
надеждата, че някой ден
1805 ще се завърнеш тук обратно!
Тъй страдах, че дано сега съм ти по-мила,
доверие към мен дано във теб остава,
макар че тъй ме е тъгата загрозила,
че даже ме е страх да се надявам!
1810 Отчаяна, със взор забит в земята,
измъчена, унила,
с какво ли бих те възхитила,
ако не си възвърна красотата?
Днес имам със какво да го постигна аз.
1815 Това съкровище е за Венера дар
от Прозерпина^[2] — то е със божествен чар
и ще си задържа от него малка част.
То много хубаво ще се окаже,
щом ненагледната Венера даже
1820 ще си поддържа с него красотата.
Нима голяма ще ми е вината,
че искам един Бог от мойто обаяние
да бъде впечатлен и моето страдание
завинаги да спре. Та грях ли е това?
1825 Защо да не отворя таз кутия?
Но, Боже мой, какви са тия
задушни пари? Моята глава
замая се съвсем. Амур, ако над мен

не се смилиш, аз слизам в гроб студен!

Психея припада. Амур долита при нея.

ЧЕТВЪРТА СЦЕНА

Амур, Психея (в безсъзнание)

АМУР

1830 Гнева си укротих, не ща да ви загубя,
Психея, аз не съм престанал да ви любя.
Обидихте ме в най-ужасния момент,
но мен ме повече засегна яростта,
с която майка ми си изрази злостта.

1835 Страданията ви следях аз всеки ден,
плачът ви будеше във мен въздишки тежки,
но аз съм същият, вдигнете си очите
към мен — обичам ви, обичам ви лудешки...

А вие мен? Защо, Психея, тъй мълчите?

1840 Защо очите си затворени държите?
Какво отне им блясъка, кажете!

Ти, Смърт, защо ми ранга не зачете
и своята стрела престъпна към Психея
насочи днес, та стреляйки по нея,

1845 и мен, безсмъртния, целеше да сразиш?!
Богиньо непризнателна, та виж
аз колко жертви на надменност, на ненавист
и на жестокост изоставих
във твойто страшно царство на тъма!

1850 Ще си признаеш и сама,
че множество сърца, едно на друго верни,
изпратих в твоите селения безмерни!
Реших да спра да стрелям тук и там,
единствено стрели с божествен фин балсам

1855 ще пращам — да разгарят вечна жар
в сърцата и пред божия олтар
да правят влюбените богоравни.
А вие, майко, с неприязън явна

смъртта накарахте да ме лиши
1860 от туй, което днес за мене е най-свидно,
но моя гняв не ще го нищо задуши!
Налагате на мен властта си, а е видно,
че трябва с мойта власт да се съобразите!
Завиждайте ми, че наслади в туй намирам,
1865 а вие също към наслади се стремите —
но аз така ще ви понижа със стрелите,
че ревността не ще ви дава мира.
Ще ви подготвя най-противния сюрприз:
във отговор на вашите копнежи
1870 да се обвържете с Адонис^[3] и с Анхис^[4] —
с омраза да ви срещнат тез младежи!

ПЕТА СЦЕНА

Венера, Амур, Психея (в безсъзнание)

ВЕНЕРА

Заплахата респект внушава.
А колко е гневът самонадеян,
щом срещу майка си едно дете въстава...

АМУР

1875 Не съм дете!... Като дете не ще живея
и със неправдите най-гневно ще се боря!

ВЕНЕРА

Гневът ти е добре да бъде укротен
и да не се бунтуваш, а по-скоро
да помниш, че от мене си роден!

АМУР

1880 Но не забравяйте и вие никой път,
че вашето сърце и прелестта ви
на моята сила се дължат
и че от моя лък поддържа се мощта ви!
Без моите стрели не е възможна тя.
1885 И ако най-достойните сърца
чрез вас пожънали са слава,
а вие ги задържате в свой плен,
не би било възможно туй без мен!
Това, че съм ви син, изобщо не ви дава
1890 права сърцето ми в покорство да държите!
Спомнете си, че ми признателност дължите
и тъй ще си въздишките спестите,
защото вашите наслади, блясък, слава
благодарение на мен се получават!

ВЕНЕРА

1895 А я кажете, как ме надарихте
с таз слава, за която споменахте,
и със какво я защитихте?
Когато ми олтарите видяхте
плячкосани, а храмовете — осквернени,
1900 и мойто име, и честта ми опетнени,
в тез издевателства не бяхте ли замесен?
Ами какво възмездие понесе
Психея, затова че станах аз за смях?
Затуй най-долния от смъртните избрах —
1905 да я омая чак дотам,
че във сърцето ѝ да лумне силен плам,
а той да ѝ отвърне със презрение!
Към нея вие също изпитвахте влечение,
дори безсмъртни взехте във свойто начинание:
1910 Зефирите напук на мен от мен я скриха
и Аполон те заблудиха
с преиначено предсказание,
но тя пък любопитство прояви,
обхваната бе от съмнение
1915 и даде път на мойто отмъщение,
та от гнева ми не можа да се избави.
До този край фатален любовта ви
докара вашата възлюбена Психея
и ще се отдели душата ѝ от нея!
1920 Ако у вас все тъй е жива любовта,
въздишката ѝ сетна приемерте —
напук на вас днес ще издъхне тя.
Не можете със нищо да ме спрете,
достатъчно нахалство проявихте
1925 и мен да страдам принудихте,
че на стрелите ви всесилна е властта!

АМУР

На страшния ви гняв обрича я Съдбата,

богиньо деспотична, безпощадна,
но не бъдете тъй жестока към душата
1930 на своя син, пред вас на колене в плач паднал!
За вашите очи навярно е приятно
да гледат ту Психея как умира,
ту как синът ви плаче, без да спира,
и своята молба повтаря многократно:
1935 Богиньо, моля ви, Психея ми върнете,
за мене на любов и мъка тя е извор,
за моето сърце — най-хубавият избор,
а за очите ми — най-прелестното цвете!

ВЕНЕРА

Каквато и любов да вдъхва тя у вас,
1940 не чакайте от мен да я спасявам!
Съдбата щом на мен я поверява,
на нейната съдба ще я оставя аз.
Не ми досаждайте! Я нека тя самата
оправя се — да си осъществи мечтата
или да мре!

АМУР

1945   Нима аз зле съм ви говорил?
Да можех да умра, не бих го сторил.

ВЕНЕРА

Таз болка много странна е, щом тя
един безсмъртен тласка към смъртта.

АМУР

Това показва колко е силна моята страст!
1950 Та няма ли над мен да се смилите?!

ВЕНЕРА

От любовта ви трогната съм аз,
успяхте яростта ми да сломите.
Психея пак ще види светлината.

АМУР

Пък аз ще ви въздам хвалби до небесата!

ВЕНЕРА

1955 От чара й ще се отново възхитите
във отговор на вашето желание,
но пък респект и послушание
ще ми дължите — аз възнамерявам друга
да ви предложи за съпруга.

АМУР

1960 Отказвам се тогаз от милостта ви,
от дързост триж по-силна съм обзет,
Психея искам аз, че тя щастлив ме прави,
държа със нея да живея занапред!
Пък вие казвайте, обзета от ненавист,
1965 че друга някоя на вас се нрави!
А, ето Юпитер!... Той трябва да реши
от двамата ни кой е прав и кой греши!

Прокънтятват няколко светкавици и гръмотевици и Юпитер се появява във въздуха на своя орел.

ПОСЛЕДНА СЦЕНА

Юпитер, Венера, Амур, Психея

АМУР

О, Юпитер, баща на боговете,
а пък на смъртните — изконен господар,
1970 понеже сте всемоушен, укротете
на майка ми гнева, че никакъв олтар
без моя помощ тя не би добила!
Тя не разбира, че щом аз търпя несгоди,
не може ни един в този свят щастлив да ходи!
1975 От сълзи и от скръб останал съм без сила
и в случай че с Психея се разделим, тогаз
същинският Амур не ще съм вече аз!
Ще счупя своя лък, стрелите си ще скърша,
сам факела си аз ще изгася
1980 и краят на Природата ще свърши.
Но ако някои стрели не са
строшени, златните им остриета
ще пусна срещу вас, та вие, боговете,
по смъртни дами да се увлечете!
1985 Но тъпи ще да са стрелите,
които ще отправя към жените,
и те ще ги направят завистливи,
неблагодарни, груби, избухливи.
И вече няма да съм ви тъй предан,
1990 не ще печелите победа след победа,
ако по моя път изконен ме възпрете!

ЮПИТЕР

О, щерко, не бъди към него толкоз строга.
Съдбата на Психея сега ти е в ръцете
и Парка^[5], щом речеш, ще ѝ прекъсне дните.

1995 Но този гняв те би довел до изнемога,
а ти си с майчинско сърце в гърдите.
Нали не се стремиш светът по-лош да става,
във него да цари безредие и завист,
а богът, който с плам сърцата съюзява
2000 и който хората щастливи прави,
да стане бог на жлъч и на ненавист?!
Та виж сама какви сме ние на небето,
какви пристрастия ни завладяват;
ако от жад за мъст са хората обзети,
2005 то боговете трябва да прощават!

ВЕНЕРА

Прощавам на сина си вироглав...
Но да не искате да бъда укорена,
че не възпрях таз смъртна твар надменна —
нахалната Психея, предмет на моя гняв,
2010 понеже грозна не била все пак,
със моя син да сключи брак
и да му оскверни божественото ложе!

ЮПИТЕР

Тогава правя я безсмъртна, за да може
да бъде твоят син по ранг с жена си равен.

ВЕНЕРА

2015 Щом тъй е, вече злост не чувствам аз към нея
и нека сключат брак по обред стародавен.
Излезте пак на светлина, Психея,
и никой да не ви наложи път обратен!
От Юпитер дойде тоз изход тъй приятен.
2020 Надменно се държах до днес, но нищо вече
на вашия копнеж не ще попречи.

ПСИХЕЯ

О, значи връщате, прославена богиньо,
към нов живот сърцето ми невинно!

ВЕНЕРА

На Юпитер дължим, че моят гняв угасна —
2025 живеете във любов... Венера е съгласна.

ПСИХЕЯ на АМУР

Най-сетне пак се срещаме, любими!

АМУР на ПСИХЕЯ

О, радост! Вашето сърце принадлежи ми!

ЮПИТЕР

Елате, влюбени, и сватба в небесата
достойна, възхитителна вдигнете.
2030 Ела, красавице Психея, че Съдбата
отрежда ти место сред боговете.

Две огромни колесници слизат от двете страни на Юпитер, докато той изрича последните стихове. В едната се качва Венера със своята свита, а в другата — Амур и Психея, и всички заедно се издигат към небето.

Божествата, които преди това са взели страната на Венера или на нейния син, виждат, че те са се сдобрили, събират се и всички заедно с песни и танци отпразнуват сватбата на Амур. Аполон се появява пръв и, бидейки бог на хармонията, със песни приканва другите божества да се веселят.

ПЕСЕН НА АПОЛОН

Тук нека се сберем, безсмъртни божества,
че бог Амур честит жених сега е!
Венера всички ни приканва към това —
2035 тя по природа все така добра е.
Амур понесе куп страдания нелеки,
дано в този брак намери той щастие навеки!

ВСИЧКИ БОЖЕСТВА *пеят заедно в прослава на Амур*

Да честваме този ден,
този чуден, бляскав празник,
2040 да стигне тази вест чрез песента до разни
страни, да отзвучи във свода озвезден!

И нека с песента на всички да внушим,
че колкото да е една душа корава,
Амур е вездесъщ, могъщ, неустоим!

АПОЛОН *продължава*

2045 Амур изрично повелява:

тоз, който е решил при него да отива,
да не забравя, че сърцето му не бива
с ума да се съобразява!

Щом дойде вечерта, е редно да наченат

2050 наслади волни за душите,

а пък самата нощ да бъде посветена
на любовта и на игрите!

И трябва да се съжاليا,

ако едно сърце от леност просто дреме

2055 и на игри не се отдава.

За удоволствия все пак намирай време!

Щом дойде вечерта, е редно да наченат

наслади волни за душите,

а пък самата нощ да бъде посветена

2060 на любовта и на игрите!

Две музи, които винаги са избягвали да се подчиняват на законите на Амур, съветват красавиците, които още не са обичали, да последват примера им и да се въздържат.

ПЕСЕН НА МУЗИТЕ

Първа строфа

Пазете се безспир, красавици пристойни,

от любовта, че грижи тя създава,

на ничий чар недейте се поддава!

Надигат ли се в теб въздишки неспокойни,

2065 измъчва те любов... Това не е приятно,

но щом признаеш,

че се терзаеш,

ще следва изпитание стократно!

Втора строфа

Ще страдаш много, щом ти истински обичаш,
2070 окови леки май не са възможни —
обичащите вечно са тревожни.
Въздишаш тежко ти, когато се обричаш
да любиш цял живот... Това не е приятно,
но щом признаеш,
2075 че се терзаеш,
ще следва изпитание стократно!

Чува се Бакхус, който признава, че не е толкова опасен, колкото е Амур.

ПЪРВА ПЕСЕН НА БАКХУС

Възможност щом ти се удава
една след друга чашки да изцеждаш,
начесто тъй се получава,
2080 че виното до лудост те довежда.
Това усещане ден само продължава,
но щом опиеш се от любовта,
пиянството държи те до смъртта!

Момос^[6] заявява, че най му е приятно да злослови и че само на Амур не смее да се подиграва.

ПЕСЕН НА МОМОС

Навсякъде стремя се да злословя —
2085 и по земята, че и по небето;
със своите обиди остри тровя
живота даже и на боговете.
На всеки бих могъл да се присмея,
но на Амур, признавам си, не смея,
2090 че от Амур до този ден
не е бил никой пощаден!

ВЛИЗА БАЛЕТ,

съставен от четирима палячовци и четирима смешници, които следват Момос и със своите шеги и танци вземат участие във веселбата на този голям празник. Предвождат ги Бакхус и

Момос, които изпяват по една песен: първият — в прослава на виното, а вторият — весела песничка за подигравките и ползите от тях.

ВТОРА ПЕСЕН НА БАКХУС

Да славим сока на лозата!
Ах, колко сладък е, ах, как омайва той!
Когато сме във мир, възторгва ни душата
2095 и прави чудеса, когато сме във бой.
Но трябва всеки да признае,
че най-полезен той за любовта е!

ПЕСЕН НА МОМОС

Я дайте всички да се веселим,
да не забравяме и присмеха, понеже
2100 е изключително необходим
за прелестта на нашите брътвежи.
Как удоволствие ти сам ще си доставиш,
ако не знаеш как да се присмееш?
Най-чудно чувстваш се, щом някого успееш
2105 за смях и срам да го направиш.
Сега са подигравките на мода —
да не пестим закачки и шеги.
Когато прекалиш с хвалбите към народа,
рисуваш да се заплетеш в кавги.
2110 Как удоволствие ти сам ще си доставиш,
ако не знаеш как да се присмееш?
Най-чудно чувстваш се, щом някого успееш
за смях и срам да го направиш.

Марс, последван от група воини, влиза, застава на средата на сцената и приканва своите хора да вземат участие в развлеченията.

ПЕСЕН НА МАРС

От днеска трябва мир да има по земята,
2115 за радост отпуснете си душите!
И нека всички тук да знаят, че войната
е допустима само във игрите.

Участниците в свитата на Марс танцуват със знамена и правят гимнастически упражнения.

ПОСЛЕДЕН БАЛЕТ НА СЦЕНАТА

Свитите на Аполон, Бакхус, Момос и Марс излизат последователно на сцената и образуват голям ансамбъл, който пее хорowo под съпровода на четиридесет инструмента и се присъединява към присъстващите в заключителния момент от сватбеното тържество на Амур и Психея.

ПОСЛЕДЕН ХОР

Таз чудна сватба да възпеем с песни,
че влюбените тя оцастливи,
[2120](#) и нека всяко същество небесно
да дойде тука да ги поздрави!
Да отпразнуваме тоз хубав ден,
в един глас да прославим радостта.
Да отпразнуваме тоз хубав ден
[2125](#) и да възпеем дружно любовта!

---

[1] Иксион е престъпен цар на лапитите в Тесалия. Титий е великан, син на Зевс и Гея. За своите злодеяния те са хвърлени в ада и са подложени на страшни мъчения. Б. пр. ↑

[2] Прозерпина е римското съответствие на гръцката богиня на плодородието и пролетния цъфтеж Персефона. Тя е и царица на сенките на мъртвите в подземния свят. Б. пр. ↑

[3] Адоонис — Според едното предание, разпространено в гръкоримския свят благодарение на „Метаморфозите“ на Овидий, Адонис бил млад красив ловец. Тъй като бил любимец на Афродита (Венера), съпругът ѝ, ревнивият бог Арес (Марс), изпратил един глиган, който разкъсал младежа. Кръвта му Венера превърнала в цветето съсънка (анемона). ↑

[4] Анхис — Според една легенда докато бедният овчар Анхис си пасял стадото, му се явила Афродита, която му родила Еней. Кзават, че веднъж Анхис се напил и сепохвалил на своите приятели за връзката си с Афродита. Зевс го чул и го поразил с мълния. Б. пр. ↑

[5] Парка — една от трите мойри (орисници), който предреждават съдбата на човека. Парка прерязва нишката на дните. Б. пр. ↑

[6] Момос в древногръцката митология е бог на злословието. Б. пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.